

8 САКАВІКА — МІЖНАРОДНЫ ЖАНОЧЫ ДЗЕНЬ

Хутка універсітэцкі калектыў разам з усім савецкім народам адзначыць цудоўнае вясновае свята — Міжнародны жаночы дзень.

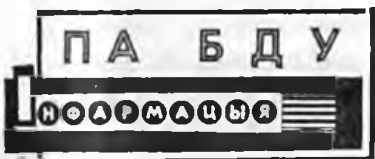
Шмат шчырых віншаванняў, падарункаў, кветак у знак павагі і любові атрымліваюць у гэтыя дні нашы добрасумленныя працаўніцы, пяшчотныя маці, цудоўныя сяброўкі — выкладчыцы, супрацоўніцы, аспіранткі і студэнткі.

Са святам вас, дарагія жанчыны!

Жадаем высокага творчага гарэння, шчасця і радасці ў сям'і, плённай працы ў гонар нашай Радзімы!

Фота В. ДРАЧОВА.

ДЭЛЕГАТЫ АД БДУ

1 сакавіка адкрыўся XXVI з'езд камсамолу Беларусі. Шматлікую армію камсамольцаў Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта імя У. І. Леніна на ім прадстаўляюць сакратар камітэта камсамола БДУ Анатоль Тозік і студэнтка II курса гістарычнага факультэта Наталля Сінічэнка.

РЭСПУБЛІКАНСКІ СЕМІНАР

Рэспубліканскі навукова-метадычны семінар «Удасканаленне сістэмы навукова-тэхнічнай інфармацыі ў ВНУ рэспублікі» быў праведзены ў Белдзяржуніверсітэце імя У. І. Леніна з 27 па 28 лютага.

Уступнае слова сказаў рэктар універсітэта прафесар У. М. Сікорскі. З дакладамі выступілі: намеснік міністра вышэйшай і сярэдняй спецыяльнай адукацыі БССР прафесар І. І. Леановіч, загадчык АНТІ НДІ праблем вышэйшай школы Э. Н. Замурэў, загадчык АНТІ БПІ С. Е. Зіневіч, старшы інжынер АНТІ МРТІ Т. І. Партугалава,

старшы навуковы супрацоўнік СНТІ БДУ В. П. Емяльянаў, старшы інжынер Гомельскага дзяржуніверсітэта І. І. Кобыш і іншыя.

У ходзе семінара працавала выстаўка інфармацыйных і метадычных выданняў. Для ўдзельнікаў семінара была арганізавана экскурсія ў БелНДІНТІ Дзяржплана БССР па навукова-тэхнічнай інфармацыі.

Аддзяленне савецка-балгарскай дружбы БДУ падрыхтавала вялікую фота- і кніжную выстаўку, прысвечаную 100-годдзю з дня вызвалення Балгарыі ад асманскага іга.

На факультэтах адбыліся лекцыі і гутаркі, прысвечаныя гэтай даце.

УСЕ — НА СУБОТНІК!

Натхнёныя Письмом ЦК КПСС, Савета Міністраў СССР, ВЦСПС і ЦК ВЛКСМ, савецкія людзі поўныя рашучасці паспяхова выканаць заданні трэцяга года пяцігодкі. Шырокае распаўсюджанне атрымаў пачын перадавых прадпрыемстваў Масквы — правесці 22 сакавіка камуністычны суботнік, прысвечаны 108-й гадавіне з дня нараджэння У. І. Леніна.

Студэнты, аспіранты, выкладчыкі і супрацоўнікі БДУ падтрымліваюць патрыятычную ініцыятыву — азнамянаваць суботнік ударнай працай.

ПРАЛЕТАРЫЙ УСІХ КРАІН, ЯДНАПЦЕСЯ!

БЕЛАРУСКІ УНІВЕРСІТЭТ

ВЫДАЕЦЦА
3 1935 г.

ОРГАН ПАРТКОМА, РЭКТАРАТА, МЯСЦНОМА, КАМІТЭТА КАМСАМОЛА І ПРАФКОМА
БЕЛАРУСКАГА ОРДЭНА ПРАЦОУНАГА ЧЫРВОНАГА СЦЯГА
ДЗЯРЖАўНАГА УНІВЕРСІТЭТА ІМЯ У. І. ЛЕНІНА

№ 8 [1195] ● 2 сакавіка 1978 г.

Цана 2 кап.

1 САКАВІКА У СТАЛІЦЫ НАШАЙ РЭСПУБЛІКІ ГОРАДЗЕ-ГЕРОІ МІНСКУ ПАЧАЎ РАБОТУ XXVI З'ЕЗД ЛЕНІНСКАГА КАМУНІСТЫЧНАГА САЮЗА МОЛАДЗІ БЕЛАРУСІ.

ГАРАЧАЕ ПРЫВІТАННЕ ДЭЛЕГАТАМ З'ЕЗДА!

Весткі З ФАКУЛЬТЭТАУ

ГЕАФАК

З 20 лютага па ініцыятыве камітэта камсамола і прафбюро на факультэце праводзіцца дэкада выдатнай паспяховасці і стопрацэнтнай наведваемасці. Камітэт камсамола адзначае колькасць адсутнічаючых на занятках, сочыць за паспяховасцю акадэмічных груп і кожны тыдзень падводзіць вынікі.

Шмат цікавага ўбачылі студэнты геафака, якія на зімовых каникулах сталі ўдзельнікамі экскурсіі па гарадах саюжных рэспублік. Іх маршруты — Мінск — Алма-Ата — Пржвальск — Фрунзе — Бухара —

Самарканд — Краснаводск — Баку. Цяпер яны арганізуюць сустрэчы, дзеляцца сваімі ўражаннямі.

МЕХАНІКА- МАТЭМАТЫЧНЫ ФАКУЛЬТЭТ

З 17 па 28 лютага на факультэце праходзіла грамадска-палітычная атэстацыя. Яе задача — зрабіць больш дзейснай работу камсамольскай арганізацыі, павысіць актыўнасць і ініцыятыву камсамольцаў. У 2-й групе I курса (камсорг Тамара Давыдзік) грамадска-палітычная атэстацыя прайшла на высокім узроўні.

Кожны камсамалец усведамляе сваю задачу: рабіць усё магчымае, каб група была адной з лепшых на факультэце.

ЖУРФАК

22 лютага адбылася ўрачыстая сустрэча студэнтаў факультэта журналістыкі з выкладчыкамі факультэта — удзельнікамі Вялікай Айчыннай вайны.

На сустрэчу былі запрошаны госці: выпускнік факультэта журналістыкі, палкоўнік, намеснік рэдактара акруговай газеты «Во славу Родины» Мікалай Іванавіч Касарэнка і падпалкоўнік Іван Васільевіч Цітоў.

З вялікай увагай слухалі студэнты выступленне дэкана факультэта Р. В. Булацкага, доктара гістарычных навук, прафесара Д. П. Жмурыўскага. У адказ ад імя студэнтаў слова ўзяў сакратар камсамольскай арганізацыі, студэнт II курса А. Саламаха.

Памяць аб тых, хто аддаў жыццё за наша светлае сёння, прысутныя ўшанавалі мінутай маўчаннем. У заключэнне вэтэранам былі ўручаны памятныя падарункі.

Г. МАЛАХОЎСКАЯ.

50-гадовы юбілей

раў прыехаў хор Ягелонскага ўніверсітэта (г. Кракаў), яго прывітанне заслужыла ўвагу з вялікай увагай.

Ад імя мінскіх ВНУ выступілі студэнты МДП імя М. Горкага і МРТІ. Прадстаўнікі філфака ўніверсітэта зрабілі прывітанне на стараславянскай мове. Зачытваюцца ўрачыстыя тэлеграмы з Кіева і Ленінграда.

Пасля ўрачыстай часткі адбыўся канцэрт.

4 калектывы-юбіляры — народны ансамбль танца «Крыжачок», народны аркестр народных інструментаў, народнае хара

равая капэла і народны студэнцкі тэатр — паказалі сваё майстэрства глядачам.

У канцэрте прынялі ўдзел члены студый мастацкага слова БДУ і вэральны ансамбль выкладчынаў філфака «Натхнёны».

Н. КУЗНЯЦОВА,
мастацкі кіраўнік
клуба БДУ.

НА ЗДЫМКУ: выступае прарэктар БДУ па вучэбнай рабоце прыродазнаўчых факультэтаў А. Я. МАЛЫШАЎ.

Фота А. БАСАВА.

ВЯЛІКАЕ ШЧАСЦЕ

— Я ўсім сэрцам люблю наш край, яго цудоўную прыроду. Не магу я жыць без сінявокіх азёр і без бясконай залівай жайруковай песні над чырвона-карычневымі або зялёнымі палямі. Бо, калі бачыш ўсё гэта, сэрца напаўняецца непаўторным пачуццём радасці: гэта ўсё наша Радзіма...—разказвае доктар географічных навук, загадчык кафедры агульнага землярэства, прафесар Вольга Піліпаўна Якушка.

Амаль з самага пачатку размовы паявілася такое адчуванне, што мы даўно знаёмы. На яе твары вясёлымі іскрынкамі ззялі вочы, а ўвесь выгляд Вольгі Піліпаўны гаварыў аб яе энергіі, энтузіязме, жыццярэдаснасці.

Нарадзілася Вольга Піліпаўна ў сям'і будаўніка. Школу скончыла тут, у Мінску. Іменна са школьнай парты адчула асаблівы інтарэс да географіі. Але пайсці вучыцца далей перашкодзіла вайна. Вольга Піліпаўна была эвакуіравана ў Куйбышаў, там працавала на заводзе.

Вайна блізілася к канцу, калі Вольга Піліпаўна паступіла ў Маскоўскі ўніверсітэт. А як толькі адгрымеў салют перамогі, вярнулася ў Мінск, дзе і атрымала вышэйшую адукацыю.

— Ну, а далей — работа, работа, работа... — працягвае Вольга Піліпаўна.

За гэтымі скупымі словамі — карпатлівая праца чалавека, які цалкам аддаў сябе любімай справе. У 1949 годзе В. П. Якушка абараняе кандыдацкую дысертацыю. А з 1955 года пачынае займацца гісторыяй возеразнаўства. Праз некаторы час узначальвае кафедру агульнага землярэства, пры якой арганізуецца лабараторыя па выкарыстанню азёр у меліярацыйнай сістэме. Не трэба, напэўна, пісаць аб цяжкасцях, калі не хапала неабходных прылад і абсталявання. Пачынаючы саўсёды цяжка. Для Вольгі Піліпаўны гэтыя гады былі насычаны найбольш плённай працай.

— Вялікае шчасце для чалавека, калі яму даводзіцца шукаць, адкрываць і ўкараняць, — гаворыць В. П. Якушка.

Сведчаннем плённай, цікавай работы служаць яе кнігі: «Географія азёр Беларусі», «Край блакітных азёр», «Беларускае пазёр'е» і «У краі блакітных азёр» (апошняя рыхтуецца цяпер да выдання).

Аб тым, што В. П. Якушка любяць і паважаюць ва ўніверсітэце, аб тым, што ёй удалося спаяць моцны і дружны калектыў на кафедры, і гавораць яе таварышы па рабоце І. А. Мыслівец і В. А. Барушка:

— Чуласць, сардэчнасць, дабрата, прастата і строгая патрабавальнасць уласцівы гэтай жанчыне. Напэўна таму працаваць з ёй лёгка, цікава і ў той жа час складана. Але яе прыклад захапляе. Колькі сілы волі, настойлівасці, імкнення ў гэтай жанчыні! Яна і ў навуковых экспедыцыях, і ў штодзённай працы на кафедры — прыклад для кожнага супрацоўніка.

Яе добразачлівасць, умненне працаваць з людзьмі — прыцягваюць. Нездарма ж часта прыходзіць да Вольгі Піліпаўны былыя студэнты геофака. Прыходзяць, каб параіцца, пагаварыць аб справах, падзяліцца радасцямі.

...Увечары, калі першыя зоркі паяўляюцца ўжо на небе і цікавы ражок месяца заглядае ў вокны, Вольга Піліпаўна вяртаецца дадому. Кладзе на стол папку з матэрыяламі — ёй яшчэ трэба сёння папрацаваць, — і заклапочаны, стомлены твар яе цяплее: унук працягвае да бабулі мяккія маленькія ручкі.

Л. АТРУШКЕВІЧ,
студэнтка асячэняга аддзялення журфака.
Фота В. ДРАЧОВА.

Жыллёва-бытавыя ўмовы студэнтаў

XXV з'езд КПСС паставіў перад вышэйшай школай нашай краіны адказныя задачы, накіраваныя на далейшае палепшэнне якасці падрыхтоўкі і камуністычнага выхавання высокакваліфікаваных спецыялістаў.

Рашэнне гэтых задач непарыўна звязана з работай па палепшэнню жыллёва-бытавых умоў, грамадскага харчавання і медыцынскага абслугоўвання студэнтаў і асіпірантаў.

Рэктаратам і грамадскімі арганізацыямі ўніверсітэта быў у пачатку 1977 года распрацаван комплексны план мерапрыемстваў, які лёгка ў аснову дзейнасці калектываў усіх падраздзяленняў, якія непасрэдна займаюцца работай па палепшэнню жыллёва-бытавых умоў, грамадскага харчавання і медыцынскага абслугоўвання студэнтаў і асіпірантаў, слухачоў падрыхтоўчага аддзялення.

Да пачатку 1977-78 навучальнага года зроблен неабходныя рамонт ва ўсіх інтэрнатах, адноўлена электратэхнічнае, цеплатэхнічнае і ліфтавое абсталяванне. Агульныя затраты на ўсе віды рамонтных работ з улікам набытага абсталявання склалі звыш 150 тысяч рублёў. Большая частка рамонтных і аднаўленчых работ была праведзена ў інтэрнатах № 7, 5, 4, 1. Ва ўсіх інтэрнатах створаны неабходныя віды паслуг, наладжана работа пакояў быту. У многіх інтэрнатах арганізаваны і паспяховыя функцыяніруючы майстэрні па рамонту абытку і адзення, маюцца пунты прыёму бялізны і хімічны, працуюць пунты пранітэспарту і культурна-бытавога інвентару. Ва ўсіх інтэрнатах абсталяваны лініі для замочвання студэнтаў — пакоі дружбы. Па просьбе студэнцкай грамадскасці ў новых інтэрнатах створаны пакоі адпачынку студэнтаў, у якіх маюцца неабходная мэбля і тэлевізары.

Работа рэктарата, партыйнага камітэта, дэканатаў і грамадскіх арганізацый факультэтаў па стварэнню для студэнтаў і асіпірантаў нармальна-бытавых умоў, а таксама выхаванне ў іх беражлівых адносін да сацыялістычнай уласнасці дала добрыя вынікі. У 1977-78 навучальным годзе паменшыліся выпадкі парушэння студэнтамі правілаў пражывання ў інтэрнатах, псаваныя мэблі, абсталявання і інвентару. У цяперашні час усё абсталяванне ў пакоях і мэбля прыняты студэнтамі ў камандантаў пад распіску і беражліва эксплуатаюцца.

Адзначаючы станоўчую работу калектыву ўніверсітэта па стварэнню нармальна-бытавых умоў студэнтаў, неабходна спыніцца і на недахопах.

З даведан розных дзяржаўных камісій, якія правяралі работу нашых інтэрнатаў у 1977 годзе, бачна, што не ўсё яшчэ добра ў іх. Не зусім здавальняюча пры-

біраюцца месцы агульнага карыстання, не ўсюды адрамантаваны электрапрылады, у некаторых інтэрнатах няма пакояў быту і г. д.

Каб ліквідаваць гэтыя недахопы, дырэкцыя ўніверсітэцкага студэнцкага гарадка неабходна распрацаваць строгую сістэму па арганізацыі дзейнасці інтэрнатаў, наладзіць кантроль за іх работай. Дырэкцыя неабходна ўзмацніць выхавальную работу з абслугоўваючым персаналам інтэрнатаў №№ 5, 7, 8. Дырэкцыя неабходна так будаваць сваю работу, каб каманданты інтэрнатаў усе асноўныя пытанні па арганізацыі дзейнасці інтэрнатаў узгаднілі з ёй і больш востра адчувалі яе ўплыў. Гэта ўзніме аўтарытэт дырэкцыі і прынесе большую карысць.

Важную ролю ў палепшэнні бытавых умоў, наладжэнні і падтрымцы ўзornaга парадку ў інтэрнатах адыгрываюць студэнцкія саветы. У пачатку навучальнага года ва ўсіх інтэрнатах прайшлі справядліва-выбарныя сходы, на якіх былі выбраны новыя саставы студсаветаў. Патрэбна адзначыць, што не ўсе студэнцкія саветы з належнай увагай ставяцца да пытанняў захавання сацыялістычнай уласнасці, стварэння нармальна-бытавых умоў пражывання і адпачынку. У многіх інтэрнатах дзяжурства вядзецца фармальна, студэнцыя ж саветы нілі не разгукі на невыкананне дзяжурнымі сваіх абавязкаў, не выступаюць ініцыятарамі пакарання і мер грамадскага ўздзеяння да студэнтаў, якія парушаюць правілы пражывання ў інтэрнатах.

Прафком ўніверсітэта, у распрадэжні якога знаходзяцца студэнцкія саветы, слаба кантралюе іх работу. Нерэгулярна праводзяцца агляды-курсы на лепшы інтэрнат, паверх, пакой; сацсаборніцтву не надаецца дастатковай галаснасці. Думецца, было б правільным, калі б прафком ўніверсітэта пры падважэнні вынікаў сацсаборніцтва вызначыў не толькі лепшы інтэрнат, але і паверх, пакой на паверсе. Камітэт камсамолу і прафкому ўніверсітэта патрэбна больш прыцягваць саміх студэнтаў да рашэння пытанняў палепшэння жыллёва-бытавых умоў. У многіх ВНУ краіны студэнты прымаюць самы актыўны і дзейны ўдзел у гэтай справе.

Для арганізацыі грамадскага харчавання ўніверсітэт мае 1.452 пасадачных месцаў у сямі сталовых і дзесяці буфетах.

У студзені ўведзена новая сталовая па вуліцы Кастрычніцкай, разлічаная на 300 пасадачных месцаў і сталовая ў вучэбным корпусе па вуліцы Маскоўскай на 150 пасадачных месцаў. Гэтыя сталовыя аснашчаны сучасным абсталяваннем з устаноўкай у адной з іх лініі «Эфект», што дазваляе значна

паявіліцы прапускіную насць.

У 1978 годзе ўніверсітэту патрэбна вырашыць пытанне і прывесці работу па рэканструкцыі творчых памяшканняў у сталовым радзёфізічнага корпуса. Да пачатку новага навучальнага года ва ўсіх сталовых зроблен рамонтныя папоўненні неабходных тэхнічным абсталяваннем, мэбляй, вентаром і пасудай.

Прышшоў час паставіць пытанне перад трэстам сталовых аб стварэнні камбіната харчавання для студэнтаў. Гэта дазволіць наладзіць цэнтралізаванае забеспячэнне харчовымі таварамі сталовых і буфетаў ва ўсіх вучэбных корпусах і інтэрнатах і ўстанавіць дзейсны кантроль за іх санітарна-гігіенічным і санітарна-тэхнічным станам, расшырыць асертымент палепшаных якасць прыгатаваных страў.

У цяперашні час у многіх ВНУ праводзіцца эксперымент па фарміраванню льготнага харчавання да кошт выкарыстання часткі стыпендыяльнага фонду, і ўжо на першым этапе ён дае станоўчыя вынікі. Дэканатам факультэтаў сумесна з прафарганізацыямі неабходна выкарыстаць гэты станоўчы пачынае і ўкараніць яго на факультэтах.

Медыцынскую дапамогу студэнтам аказвае студэнцкая паліклініка. У 1977 годзе паліклініка працяла амаль стопрацэнтны агляд студэнтаў 1, 2 і 4 курсаў.

У 99 працэнта студэнтаў праведзена флюараграфічнае даследаванне органаў грудной клеткі. У цяперашні час праводзіцца туберкулёзная дыягностыка. У адпаведнасці з планам і ўказаннямі горадскай санэпідстанцыі студэнты своечасова праводзяцца прафілаактычныя прывіўкі.

Захворванні студэнтаў у 1-м паўгоддзі 1977 года паменшыліся ў параўнанні з 1-м паўгоддзем 1976 года на 21 працэнт. Разам з тым узрасла колькасць прастудных захворванняў. Узнікла пытанне аб стварэнні ў бліжэйшыя гады на базе інтэрнатаў ўніверсітэта студэнцкага прафілакторыя на 100 месцаў, у якім маглі б падлячыцца і падмацаваць сваё здароўе штогод каля тысячы студэнтаў і асіпірантаў ўніверсітэта.

Сумесныя намаганні рэктарата партыйнага камітэта і грамадскіх арганізацый, адміністрацыйна-гаспадарчай часткі і дырэкцыі студгарадка ўніверсітэта, накіраваныя на палепшэнне работы інтэрнатаў, прадпрыемстваў грамадскага харчавання і паліклінікі, дадуць магчымасць павысіць узровень эфектыўнасці гэтай работы, што будзе садзейнічаць паспяховай арганізацыі працы, быту і адпачынку студэнтаў.

М. ЛЯПІЛА,
праэктар БДУ па адміністрацыйна-гаспадарчай рабоце.

Студэнтка факультэта журналістыкі Алена Гудзенка сваю першую сесію здала толькі на пяцёркі.
Фота В. Маскалёва.

Справы аператрада

На чарговае пасяджэнне штаба аператрада камсамольскага атрада БДУ былі запрошаны камандзіры апергруп ўніверсітэцкіх інтэрнатаў. Абмяркоўвалася дзейнасць гэтых апергруп.

Штабам аднадушна адзначана, што інтэрнацкія студсаветы атрымалі дзейную дапамогу з боку аператрадных груп. Асабліва адчувальнай была работа аператраднага ў 7, 2 і 5 інтэрнатах, дзе камандзірамі І. Бруеў, А. Сінягуб, Ф. Дворак. Ніжэй сваіх магчымасцей працявалі групы ў 6 і 3 інтэрнатах. Як агульны недахоп адзначана

на безуважнасць пры рэгістрацыі выяўляемых парушэнняў. Часам звесткі аб гэтых парушэннях увогуле не паступалі ў штаб аператраднага атрада. Камандзірам апергруп указана падтрымліваць са штабам больш цесную сувязь, своечасова паведамляць аб парушэннях.

На пасяджэнні своечасова былі заслуханы справаздачы камандзіраў апергруп і водгукі

студсаветаў.

У інтэрнаце № 7 из гутаркі з парашальнікамі парадку запрашаюцца работнікі міліцыі і пракуратуры. Тут вызначаецца дасканаласць прапускінай сістэмы; аператраднікі рэгулярна дзяжуряць пры ўваходзе ў дом. Добра наладжана работа апергрупы інтэрната № 2. На першым часе заўважаліся нядабрыя адносіны асобных членаў гэтай групы да сваіх абавязкаў.

Тэрмінова былі прыняты меры. І як вынік — станоўчы водгук студсавета і каманданта.

Асаблівай увагі заслугоўвае работа апергрупы інтэрната № 5, дзе сумесна з саветкімі пражываючых замежных студэнтаў падрыхтоўчага факультэта. Аператраднікам неабходна праяўляць нямада тактоўнасці і настойлівасці, каб своечасова папярэджаць парушэнні і канфлікты. Варта адзначыць, што са сваёй задачай яны спраўляюцца даволі паспяхова.

Доўгі час недастаткова дзейсна вялася работа ў інтэрнаце № 3. Цяпер тут абноўлены са-

стаў апергрупы.

Дрэннае становішча ў інтэрнатах № 1 і № 4. Камандзіры апергруп нават не з'явіліся на справаздачу.

На пасяджэнні перад прысутнымі выступіў член парткома ўніверсітэта А. Пятроў. Ён прапанаваў унесці некаторыя змены ў памятку для членаў аператраднага атрада. Прапанова была падтрымана. Канчатковы варыянт памятки будзе завершан на адным з пасяджэнняў штаба.

А. УСЕНЯ,
член штаба аператраднага камсамольскага атрада БДУ.

Указ Прэзідыума
Вярхоўнага
Савета БССР

узнагароджанні
СЕУЧАНКА А. Н.
Ганаровай граматай
Вярхоўнага Савета
Беларускай ССР
За вялікія заслугі
у развіцці фізічнай
навуцы, падрыхтоўцы
навуковых кадраў і
у сувязі з сямідзесяці-
годдзем з дня
нараджэння ўзнага-
даці акадэміка
навуц БССР Сеў-
чанку Антона Нічы-
паравіча Ганаровай
граматай Вярхоўна-
га Савета Белару-
скай ССР.

Старшыня
Прэзідыума
Вярхоўнага
Савета БССР
І. ПАЛЯКОУ.
Сакратар
Прэзідыума
Вярхоўнага
Савета БССР
Л. ЧАГІНА.

22 лютага 1978 года споўнілася 75 год з дня нараджэння буйнога вучонага ў галіне спектраскапіі і люмінесцэнцыі, дырэктара навукова-даследчага інстытута прыкладных фізічных праблем, загадчыка кафедры фізічнай аптыкі БДУ імя У. І. Леніна, акадэміка АН БССР, доктара фізіка-матэматычных навуц, прафесара Антона Нічыпаравіча Сеўчанкі.

За 45 год сваёй навуковай і педагагічнай дзейнасці А. Н. Сеўчанка дабіўся выдатных творчых поспехаў, яго работы атрымалі шырокае прызнанне ў ССРС і за мяжой.

Антон Нічыпаравіч Сеўчанка

(ДА 75-ГОДДЗЯ З ДНЯ НАРАДЖЭННЯ)

Многія даследаванні А. Н. Сеўчанкі паслужылі асновай цэлых напрамкаў у спектраскапіі і люмінесцэнцыі і цяпер паспяхова развіваюцца яго вучнямі.

У 1932 годзе, пасля заканчэння фізіка-матэматычнага факультэта Белдзяржуніверсітэта, А. Н. Сеўчанка быў прыняты ў аспірантуру АН ССРС (г. Ленінград) па спецыяльнасці фізічная оптыка і пачаў весці навукова-даследчую работу пад непасрэдным кіраўніцтвам акадэміка С. І. Вавілава. Добрая школа, якую ён прайшоў у аптычным інстытуце, дзе Антон Нічыпаравіч працаваў амаль 20 год (з 1934 па 1953), станоўча адбілася на ўсёй далейшай творчай дзейнасці вучонага. Вынікам работы з'явілася абарона ў 1937 годзе кандыдацкай, а ў 1952 — доктарскай дысертацыі.

У гады вайны А. Н. Сеўчанка займаўся прымяненнем люмінесцэнцыі для светамаскіроўкі і зрабіў шэраг важных распрацовак, за якія быў удастоен дзявух урадавых узнагарод.

З 1953 года, пасля выбарання А. Н. Сеўчанкі правадзейным членам Акадэміі навуц БССР, ён пераехаў у Мінск, дзе ўзначальвае спачатку сектар фізікі і матэматыкі АН БССР, затым кіруе аднайменным інстытутам, адначасова загадваючы кафедрай фізічнай аптыкі ў БДУ. У красавіку 1957 года А. Н. Сеўчанка, будучы членам прэзідыума АН БССР, назначаецца рэктарам універсітэта і ўзначальвае гэтую буйную навуковую і навучальную ўстанову рэспублікі на працягу 15 гадоў.

У гэты перыяд А. Н. Сеўчанка кіруе работамі па люмінесцэнцыі арганічных злучэнняў і комплексу рэзідуальных элементаў, фотавізіі, хларафілападобных малекул і квантавай электроніцы (у Інстытуце фізікі АН БССР), а таксама працягвае даследаванні люмінесцэнцыі ўранілавых злучэнняў (у БДУ). Адначасова ён разгортвае работы па аптыцы паўправаднікоў, спектраскапіі пераносных злучэнняў, нелінейных эфектах пры магутным лазерным узбуджэнні (таксама ў БДУ).

Мэтамі даследавання хларафілу і яго аналагаў з'явілася вывясленне прыроды прывічных фотавізічных і фотакімічных працэсаў фотосінтэзу. Вынікі шматгадовых даследаванняў гэтага плана былі абагульнены ў манаграфіі «Спектраскапія хларафілу роднасных злучэнняў» (1968 г.).

Пытаннем палярызаваных люмінесцэнцыі складаных арганічных злучэнняў прысвечана другая манаграфія: «Аналіз палярызаваных і выпускання святла малекулам» (1971 г.). Занямаецца работа над напісаннем трэцяй манаграфіі, якая будзе прысвечана будзе і спектраскапічным уласцівасцям уранілавых злучэнняў.

Неабходна адзначыць стварэнне А. Н. Сеўчанкам беларускай школы фізікаў, паспяхова працуючых у галіне аптыкі і радыяцыйнай фізікі паўправаднікоў.

Шырокае развіццё атрымалі навуковыя даследаванні і ва ўмовах створаным пры непасрэдным удзеле А. Н. Сеўчанкі і пад яго кіраўніцтвам навукова-даследчым інстытуце прыкладных фізічных

праблем, які ён ўзначальвае з кастрычніка 1972 года. Ён, у прыватнасці, з'яўляўся адным з ініцыятараў развіцця электронных метадаў у прыкладнай да навуковага прыладабудавання. Створаны ў Інстытуце унікальныя часавымі-раўняльнымі сістэмамі і пінасе-кундзінага дыяпазонаў дазволілі вывучаць кінематыку працэсаў, якія адбываюцца на атамным і малекулярным узроўнях. Прызнаннем вялікай значнасці апошняй работы з'явілася вылучэнне яе на атрыманне Дзяржаўнай прэміі ССРС у галіне навуцы і тэхнікі 1978 года.

За час работы ў Беларусі А. Н. Сеўчанка падрыхтаваў вышэйшай катэгорыі кандыдатаў і дзесяць доктараў навуц, адзін з якіх таксама акадэмік (Л. В. Валадзько) і тры члены-карэспандэнты АН БССР (Г. П. Гурмыновіч, В. А. Піліповіч, В. Д. Ткачов).

За вялікія заслугі ў галіне развіцця вышэйшай адукацыі і падрыхтоўцы высокакваліфікаваных спецыялістаў для народнай гаспадаркі і развіцця навуцы Антону Нічыпаравічу Сеўчанку ў 1971 годзе прысвоена званне Героя Сацыялістычнай Працы. Ён узнагароджан таксама ордэнамі і медалімі Саюза ССР, А. Н. Сеўчанка з'яўляецца заслужаным дзеячам навуцы БССР.

Калентыў Белдзяржуніверсітэта вітае і ад усяго сэрца жадае Антону Нічыпаравічу Сеўчанку моцнага здароўя і вялікіх творчых поспехаў.

Д. УМРЭЯКА,
доктар фізіка-матэматычных навуц, прафесар, намеснік дырэктара па навуковай рабоце НДІ ПФП.

Да стагоддзя вызвалення Балгарыі ад асманскага іга

У барацьбе за свабоду

3 сакавіка споўняецца 100 год з дня вызвалення Балгарыі ад асманскага іга. Нацыянальная свабода балгарскага народа была заваявана ў выніку перамогі рускай арміі ў вайне з Турцыяй у 1877—1878 гг.

На працягу амаль пяці вякоў балгары знамагалі пад асманскім ігам, падвяргаючыся бязлітаснай эксплуатацыі. Поўнае вызваленне ўмацавала нацыянальным прыгнётам.

Нягледзячы на крывавае рэпрэсіўнае ўстаўленне іншаземных дэспатаў, балгарскі народ не раз узнімаўся на барацьбу за свабоду. Асабліва шырокі размах нацыянальнае вызваленчы рух набыў у 70-х гадах XIX ст. Палымныя заклікі выдатнага рэвалюцыянера і класіка балгарскай літаратуры Хрыста Боцева — «Хто ў грознай бітве загінуў за свабоду — не ўмірае!» — знаходзіў гарачы водгук у сэрцах патрыятаў.

Справядлівае барацьба балгарскага народа за незалежнасць знаходзіла рашучую падтрымку грамадскасці беларускіх губерняў. У абарону пакутуючых балгар выступіў вядомы беларускі пісьменнік В. Дунін-Марцінкевіч. У адным з лепшых паэтычных твораў «Славяне ў XIX ст.», апублікаваным у 1856 годзе, ён пісаў:

Толькі свабоду ён прыме
бясконца,
Каб на руінах турэцкай
няволі

Сцяг вызвалення ўзняўся,

У жніўні 1870 года ў газеце «Народное дело», выдадзенай у Санкт-Пецярбургу, з'явіўся пераказ аднаго з пераможцаў рэвалюцыянера А. Д. Трусаў, упершыню ўбачыла свет праграма балгарскага рэвалюцыйнага цэнтральнага камітэта. Мы вітаем праграму сяброў-балгар, пісаў Антон Трусаў, як выражэнне «ўнікаючых імкненняў да рэвалюцыйнай барацьбы супраць усюды яшчэ пануючага палітычнага і эканамічнага прыгнёту».

Хваляваў лёс балгар і аднаго з вядомых сучасных беларускіх пісьмачкаў Н. К. Судзілоўскага. Набожны, але вялікая дружба злучала яго з Хрыстам Боцевым, Н. К. Судзілоўскі адыграў важную ролю ў падрыхтоўцы

Красавіцкага ўзброенага паўстання.

У Беларусі, як і па ўсёй Расіі, разгарнуўся шырокі рух за аказанне матэрыяльнай дапамогі балгарам. З Мінска, Віцебска, Гродна, Полацка, Барысаве і іншых гарадоў адпраўляліся добраахвотнікі, якія гарэлі жаданнем прыняць непасрэдны ўдзел у справядлівай барацьбе брацкіх славянскіх народаў.

Векавая сувязі дружбы балгар з народамі Расіі давалі падставу верыць, што браты не пакінуць іх у бядзе. Х. Боцеў бачыў у іх адзіную рэальную сілу, здольную дапамагчы іх радзіме набыць свабоду.

І балгарскі народ не памыліўся ў сваіх чаканнях. 24 красавіка 1877 года Расія аб'явіла вайну Асманскай Турцыі.

Насельніцтва Беларусі, як і ўсёй Расіі, з вялікім энтузіязмам сустрэла гэту вестку. Сяляне Магілёўскай губерні выказалі жаданне «тэрмінова ісіці... змагацца супраць крывавага рабства... іга пастыднага рабства». Працоўны люд, прагрэсіўная інтэлігенцыя ўспрынялі вайну як вызваленчую, якая дапаможа балгарам і іншым славянскім народам пазбавіцца ад цяжкага іншаземнага рабства.

Насельніцтва Беларусі бязвыплатна перавозіла мабілізацыю на зборныя пункты. У Віцебскай губерні на народныя сродкі быў адкрыты лазарэт на 350 чалавек, арганізаваліся лазарэты ў Мінскай, Магілёўскай губернях. Планаўважана адносіна да вайны з'явіўся паток ахвяраванняў на санітарныя патрэбы арміі. Да канца 1877 года, напрыклад, у Віцебскай губерні было сабрана 72.000 рублёў, у Мінскай — больш як 41.000.

У Беларусі фарміраваліся добраахвотніцкія атрады Чырвонага Крыжа для адпраўкі ў Балгарыю. Адзін з іх, з Віцебска, налічваў 60 чалавек. На працягу паўгода ён аўту муніцыпальную барацьбу з эпідэміяй сыпнога тыфу ў Сіставе (Сейштаве) і Русуме (Русе).

Многа тысяч беларусаў удзельнічалі ў руска-турэцкай вайне. Толькі ў Мінскай губерні ў 1877 годзе было мабілі-

завана 11.561 чалавек.

27 чэрвеня войскі 14-й пяхотнай дывізіі, у састаў якой уваходзіў 54-ы Мінскі полк, фарсіравалі Дунай і ў той жа дзень імклівым ударам авалодалі старажытным Сіставам. Удзячнае насельніцтва асыпала

Храм-помнік Аляксандра Неўскага ў Мінску ў гонар перамогі Расіі ў вайне з Турцыяй у 1877-78 г.

кветкамі сваіх вызваліцеляў, якіх яно любіўна называла «братушкамі».

Перадавалі атрад, куды ўваходзілі і дружны балгарскага апалчэння, ўзначальваў генерал І. В. Гурко, наш зямляк, ураджэнец Віцебскай губерні. У ходзе вайны праявіў яго талент палкаводца. Атрад Гурко вызваляў старажытную сталіцу Балгарыі горад Вяліка-Тырнава, пераадолеў Балканскі хрыбет, які праціўнік лічыў непрыступным. У жорсткім баі пад Старой Загорай побач з рускімі граздэбрамі змагаліся балгарскія апалчэнцы. Ваенныя дзеянні прымалі за-

цяжны характар. У другой палове жніўня баі ішлі за Шымнінскі перавал. Пазіцыі пяхоты было ўтрымаць, як бы цяжкая гэта ні было. Ад выніку бою ў значнай ступені залежаў лёс усёй рускай арміі.

Атрымаўшы падмацаванне, рускія і балгарскія войскі адсталі перавал і не далі Сулейман-пашы магчымасці ўдарыць у тыл рускай арміі. Каля 10.000 туркам загінула ў час бою, чым 25 атак. І ў далейшым асманскія войскі яшчэ не раз спрабавалі авалодаць Шымнінай. Нават у жорсткіх марозах і ўраганых мяцеліцах салдаты Мінскага палка, якія займалі ключавыя пазіцыі, мужна неслі баявую ахоту. Былі выпадкі, калі яны замярзлі са зброяй у

ранцоў — Вельямінаў, ураджэнец сяла Вакулічы каля Бабруйска, унтар-афіцэр лейб-гвардыі Пэрабразжэнскага палка К. В. Хруцкі, ураджэнец вёскі Карачын на Брэстчыне і іншыя.

10 снежня Асман-паша быў вымушан капітуляваць.

У канцы снежня корпус генерала Гурко за 6 дзён пры дэзаціградуемым морозе здзейсніў бяспрыкладны пераход цераз горы і, разграміўшы пятаццацітысячны турэцкі атрад, 4 студзеня 1878 года авалодаў горадам Турэцкае камандаванне не ў сілах было спыніць шырокі наступальны парыв рускіх войскаў да Мармуровага мора. 24 лютага яны авалодалі селішчам Сан-Стэфана, усяго ў дванаццаці кіламетрах ад Канстанцінопаля. Тут 3 сакавіка 1878 года быў заключан мірны дагавор паміж Расіяй і Турцыяй, які прывёў да ліквідацыі палітычнага турэцкага іга і да стварэння самастойнай балгарскай дзяржавы.

Балгарскі народ зберагае ў сваім сэрцы гарачую ўдзячнасць рускаму, беларускаму, украінскаму і іншым народам Расіі, якія прынеслі свабоду іх радзіме. Па ўсёй краіне ўзведзена больш 450 помнікаў, на якіх можна прачытаць імёны загінуўшых салдат і афіцэраў Мінскага і Магілёўскага пяхотных палкоў, Беларускага і Гродзенскага ўланскіх палкоў.

У гонар вялікай перамогі Расіі ў вайне супраць Асманскай Турцыі ў 1877—1878 гг. у Мінску быў узведзены храм-помнік Аляксандра Неўскага.

Вызваленне Балгарыі ад пачынаючага рабства — адна з яркіх старонак у летапісе дружбы нашых брацкіх народаў.

Генеральны сакратар ЦК КПСС, Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР Л. І. Брэжнэў адзначаў: «Сяброўскія сувязі Расіі і Балгарыі існуюць даўно. Як сапраўдныя інтэрнацыяналісты, мы, камуністы, беражліва захоўваем і развіваем добрыя традыцыі ў адносінах паміж народамі. Мы высока цнім гістарычны ўзаемны ўплыў рускай і балгарскай культуры, сувязь рэвалюцыйна-дэмакратычнага руху ў Расіі і нацыянальна-вызваленчага руху ў Балгарыі. Брацкая дружба паміж намі на вечна замацавана сумеснай барацьбой за свабоду, супраць іншаземных захопнікаў».

Д. МЕЛЬЦАР,
доктар гістарычных навуц, прафесар.

Жаночы дзень супрацоўнікі кафедры агульнага смехаробства пачалі святнаваць, як і ўсе мужчыны, за два тыдні да 8 сакавіна. Разам са святнаваннем ішла напружаная дзелавая падрыхтоўка да гэтага чорнага ў жыцці першай, але далёка не лепшай паловы чалавецтва. Дацэнт Незалікін рэцэпіраваў святочную ўсмішку для жонкі, выкладчык Канспентаў складаў канспент урачыстай прамовы, лабарант Піскулькін (не, ніхто не пойме душу мужчыны напярэдадні 8 сакавіна) вучыўся вязаць шапачку англійскай рызінкай, а студэнт Шура Шпора начышчаў да бляску зубной пастай свой адзіны шлюбны прарэцэн.

Чарговае пасяджэнне кафедры праходзіла ў мянкіх, прыглушаных танах з прымессю лёгкага неспакою на нонот правільнага ўспрымання жанчынамі жартаў нафедральнага налентыву.

Са святочнага канцэрта

В каждой строчке — только точки, догадайся, мол, сама.

Морзе.

Все стало вокруг голубым и зеленым...

Дальтоник.

Приходите свататься, я не стану прятаться. Я невеста не плоха, выбираю жениха.

Царевна-лягушка.

Не скажу, что я кра-

сива, просто симпатичная.

Баба-Яга.

Сердце красавицы склонно к измене и к перемене...

Кардиолог.

Ямщик, не гони лошадей!

ГАИ.

А мне всегда чего-то не хватает, зимой — лета, осенью — весны!

Синоптик.

ФРАЗЫ

Самые строгие законодатели — законодатели мод.

Все-таки в улыбке Джоконды есть что-то от улыбки Моны Лизы!

Чего же ты хочешь — руку или сердце?

Уходя на минуту — возвращайтесь хотя бы через час.

Начиная о чем-то мечтать, подумайте: а вдруг сбывается?!

Маленькие недостатки видны, когда нет больших.

Малюнак Н. ЛУГАВОЙ.

Даведаўшыся, што Наташа, самая лепшая дзяўчына ў інстытуце, яго кахае, Віктар доўга і ўважліва разглядаў сябе ў люстры. На яго глядзела маркотная, вушастая фізіяномія, з магутным, падобным на айсберг носам і незлічонымі пасевамі вяснушан. «Няўжо ёй магла спадабацца такая, пардон, рожа?» — самакрытычна паціскаў плячыма Віктар, міжволі паранюваўшы з сабой Наташну, мілую і сімпатичную трэцякурсніцу, за якой «бегалі» ўсе паважваючы сябе студэнты. «Бегалі» паціху за ёй і ён, паціху — таму, што зусім не спадзяваўся на ўззямнасць, ды і нанкурэнты па ўсіх знешніх даных былі намнога мацней, і раптам, на табе, закахалася.

Павезла

«Ды з маім тварынам можна без грыву на арэну выпускаць, — сумна ўздыхаў Віктар, зусім адмятаючы думку аб сваёй прывабнасці. — Ну і густ у гэтых жанчынах, — здаіляўся ён.

«А можа яна мяне кахае за ўнутраны змест? Абы чалавек добры быў». Але і з гэтым довадам канцы не сыходзіліся — сябе ж ён ужо ведаў лепш за іншых.

Віктар мучыўся ў сумненнях, не ведаючы, якія рабіць выпадкі.

«А што, калі ёй патрэбна толькі праніска? Зараз дзяўчаты спрытныя. Будзь пільны. Вызначыць замуж, потым паўнаватры адхваціць і павяжае ручнай: чао, бамбіна! Будзе з янім-небудзь ірасаўчыкам у любові ды згодзе на маёй жыплошчы. Не, тут нешта не чыста».

І ён не стаў выпрабавваць лёс.

З таго часу прайшло гадоў дваццаць, і раптам — выпадковая сустрэча. Наташа была паранейшаму стройнай і прыгожай і пельмі ветліва яму ўсміхалася. Яна стала доктарам навук, навучылася ліха вадзіць машыну, на якой кожнае лета ездзіць са сваёй сям'ёй падарожнічаць.

Наташа сумна ўсміхнулася:

— А я ж цябе ўсё жыццё кахала, усе гады...

«Божа, ян добра, што я на ёй не жаніўся, — з палёгкай ўздыхнуў Віктар. Гэта ж трэба, столькі гадоў пражыць з мужам і нахаць чужога мужчыну. Кашмар!»

І яны разышліся ў розныя бакі.

У. СВІРЫДАУ.

Кафедра раіць

Уручаючы падарунак, ніколі не называйце яго кошт. Лепш укладзі ўнутр чэк і напісаць на ім віншаванне.

Грамадзяне! Будзьце ўважлівыя з жанчынамі: кожная з іх можа аказацца вашай жонкай. А можа і цёшчай.

Калі вы хочаце пачаставаць сваіх гасцей экзатычнай нацыянальнай кухняй, то вазьміце кавалачак лёду і густа насыпце яго чаем. Чай па-эскімоўску гатовы.

Калі замест сахарнага пяску насыпаць у цеста звычайны, то замест кекса вы дастанецце з духоўкі керамічную вазачку.

ОБРАЗЦОВЫЙ ЭКЗАМЕН

Профессор пододвинул студенту коробку с конфетами и, приветливо улыбаясь, произнес:

— Садитесь вот в это кресло, коллега, оно мягче.

Затем он перемешал экзаменационные билеты и предложил:

— Будьте любезны, разложите.

Студент опытной рукой смело разложил билеты на столе и, вытянув один из них, радостным голосом прочел вопросы.

Профессор улыбнулся и приятным голосом произнес.

— Слушаю вас.

Студент устремил взгляд вдаль, сосредоточенно наморщил высокий лоб и вдохновенно начал отвечать на первый вопрос. По всему было видно, что он собирается говорить минимум два часа...

И в этот момент сзади выскочил мужчина в курточке.

— Достаточно, — сказал он. — Неплохо! Начнем сначала...

Кинохроника снимала кадры для киножурнала «Новости дня».

Кафедра трактует:

Безвнусица — диета.

Героин — муж матери-героини.

Духовна — интеллектуальное общение.

Застенок — сосед.

Лестница — подхалимня.

Неряха — тонкое, одухотворенное лицо.

Пищаль — маленький ребенок.

Спираль — поришля.

Шумовка (быт.) — скандалистка.

НАШ АДРАС

220080. Мінск-80, Універсітэцкі гарадок, географічны корпус, п. 14. Тэлефон 22-07-19.

Задачкі на кемлівасць

1. Умовы задачы: Фізічная нагрузка бабілі С., якая стаіць у тралейбусе побач з юнаком Ю., які сядзіць, складае прыкладна па 7 пакупак на кожную руку. На колькі паменшыцца гэта нагрузка пры ўмове, што юнак Ю. устпіць месца бабুলі С.?

Адказ: Цяжка сказаць, не ведаючы, наколькі выхаваны юнак Ю.

2. У Клавы Л. ёсць трое знаёмых. Паэт А. кахае яе, але не хоча жаніцца. Інжынер Іва Фірсавіч хоча жаніцца, але не кахае. Вова І. кахае, і хоча жаніцца, але ён студэнт. Што рабіць?

Выкладчык МЕРКАВАЛЬНІКА

СТУДЭНТ, ПАЗНАЙ СВАЕ РАДКІ!

(З канспектаў)

Рабочая сила имеет жилье.

Автоматизация производства и химизация ее.

Брак должен компенсироваться за счет того, кто его допустил.

Очень бесконечное число.

Подеействуем на частицу внешним полом.

Расходующаяся функция.

Растущий во времени постоянный ток.

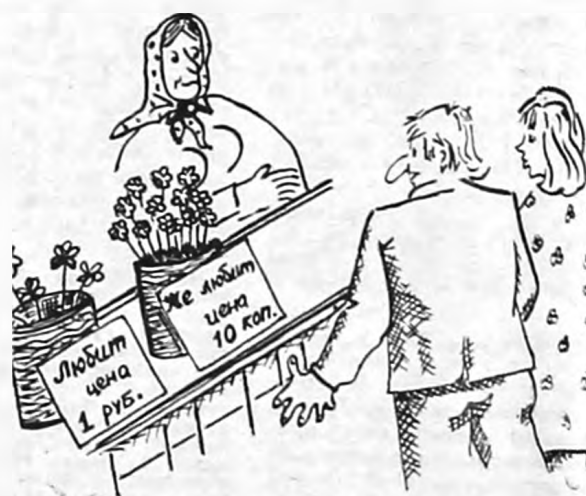
...после чего стало ясно, что теоретическая химия — это лишь отрасль теоретической физики.

Аб'ява

Сучасная гадалка прадказвае лёс, гадае на перфакартан.

Няроўны шлюб
Малюнак Н. ЛУГАВОЙ.

Малюнак Н. МАЛАВА.

Рэдактар А. ДЗЕРАЦ